

РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСБАЛАНСІВ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

FACTORS OF THE ECONOMIC IMBALANCES FORMATION IN THE NATIONAL ECONOMY

Стаття присвячена актуальним питанням дослідження економічного дисбалансу в національній економіці. Охарактеризовано роль та значення оплати трудової діяльності на ринку праці. Проаналізовано особливості врахування валового внутрішнього продукту під час оцінювання економічного розвитку держави. Досліджено динаміку ВВП в Україні та основні тенденції його розвитку. Проведено оцінювання перехресної динаміки оплати праці та рівня ВВП у країні. Визначено вплив рівня оплати праці та динаміки ВВП на формування економічних дисбалансів. Розкрито сутність та основні недоліки сировинної економіки. Проаналізовано динаміку цін на сировину на міжнародних ринках. Досліджено динаміку зовнішньоторговельного балансу України. Охарактеризовано сутність та негативний вплив тіньової економіки на вітчизняний розвиток. Продемонстровано взаємозв'язок між динамікою розвитку тіньової економіки та динамікою ВВП. Названо основні шляхи подолання економічного дисбалансу в національній економіці.

Ключові слова: економічний дисбаланс, оплата праці, валовий внутрішній продукт, середня заробітна плата, зовнішньоторговельний баланс країни, сировинна економіка, тіньова економіка.

Стаття посвящена актуальним вопросам исследования экономического дисбаланса в национальной экономике. Охарактеризованы роль и значение оплаты трудовой деятельности на рынке труда. Проанализированы особенности учета валового внутреннего продукта при оценивании экономического развития государства. Исследованы динамика ВВП в Украине и основные тенденции его развития. Проведено оценивание перекрестной динамики оплаты труда и уровня ВВП в стране. Определено влияние уровня оплаты труда и динамики ВВП на формирование экономических дисбалансов. Раскрыты сущность и основные недостатки сырьевой экономики. Проанализирована динамика цен на сырье на международных рынках. Исследована динамика внешнего торгового баланса Украины. Охарактеризованы сущность и негативное влияние теневой экономики на отечественное развитие. Продемонстрирована взаимосвязь между динамикой развития теневой экономики и динамикой ВВП. Названы основные пути преодоления экономического дисбаланса в национальной экономике.

Ключевые слова: экономический дисбаланс, оплата труда, валовый внутренний продукт, средняя заработная плата, внешнеторговый баланс страны, сырьевая экономика, теневая экономика.

УДК339.982

Андрійчук Ю.А.

к.е.н., асистент кафедри менеджменту персоналу та адміністрування
Національний університет
«Львівська політехніка»

Петрова К.В.

студентка
Національний університет
«Львівська політехніка»

The labor remuneration, the commodity and the underground economy. The main problems of the current economic imbalance are the disproportionate assessment of labor due to low labor productivity and higher wages, inefficient spending of national resources and their transfer to external markets, significant financial losses as a consequence of the underground economy. The article deals with the problem of economic imbalance in the national economy, caused by the inconsistency of wages with the production volume, inefficient commodity and the underground economy. The separate economic problem existence, an economic imbalance, which requires detailed analysis and further elaboration are the urgency of the chosen topic. The article analyzes the characteristic features of such factors. The pay factor is considered as an indicator of the labor activities efficiency. Special attention is focused on its interrelation with gross domestic product. Considering the aspects of the shadow economy, the negative economic results are explained. Based on the analysis of GDP and average wages in Ukraine, a summary of positive and negative factors for working people and the overall economic situation of the country made. The article partially proved that in reality the wages scale of the employed population does not correspond to the manufactured goods volume. In the course of the research the commodity economy of the country analyzed. The article shows how the finished products impairment in the country and beyond influences the economic imbalances formation. Special attention was given to aspects of the underground economy. Avoiding official accounting and paying taxes by informal sector entities leads to significant financial and productive losses. The article describes the dependence of the gross domestic product value on the indicators of the shadow economy level. In order to develop the commodity economy of the country, it is advisable to optimally to use available resources on the domestic and foreign markets, to increase production of finished products with greater added value for export, focus on the domestic consumer market.

Key words: economic imbalance, wages, gross domestic product, average wages, foreign trade balance of the country, raw material economy, shadow economy.

Постановка проблеми. Економічний розвиток держави є важливим рейтинговим показником оцінювання успішності та першості країн на міжнародному рівні. Щорічно всесвітньо відомі видання публікують рейтинги економічної першості, у яких країни докладають неабияких зусиль задля подолання нових рейтингових щаблів. Міжнародні оцінки економічного розвитку країни впливають

на її імідж на світовій арені, посилюють її конкурентні позиції, уможливають заключення більш вигідних міжнародних угод. З іншого боку, послаблення позицій у міжнародних рейтингах ставить під сумнів партнерську надійність через відсутнє падіння іміджу.

Окрім макроекономічних наслідків, економічний розвиток держави визначає добробут громадян,

стабільність національної валюти, розмір споживчого кошика та навіть суспільні настрої населення.

Оскільки економічний розвиток є результируючим індикатором, особливу увагу слід приділяти чинникам, які його визначають. Одним із найбільш вагомих чинників економічного розвитку держави є рівень економічних дисбалансів у національній економіці. Присутність економічних дисбалансів унеможливорює успішний економічний розвиток країни, тому питання ідентифікації, оцінювання економічних дисбалансів та управління ними є актуальними питаннями розвитку економічної теорії сьогодні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У сучасних наукових літературних джерелах часто висвітлюється проблематика фіскальних дисбалансів або дисбалансів фондового ринку, а також їх вплив на економічний розвиток держави, зокрема до таких праць відносимо наукові здобутки І.Г. Лук'яненко [1], О.С. Новосьолової [2], М.С. Хомяка [3].

Особлива увага вітчизняними науковцями приділяється чинникам, що визначають економічний дисбаланс на міжнародному рівні. До таких вчених можна віднести М.О. Александрову [4], М.М. Відякіну [5], П.В. Пронозу [6], Н.В. Резнікову [5].

Однак недостатня увага, на нашу думку, приділена ідентифікації чинників на рівні держави, які в подальшому формують національний економічний дисбаланс та впливають на міжнародні здобутки економічного розвитку держави.

Постановка завдання. Метою статті є визначення та оцінювання чинників, що впливають економічний дисбаланс на державному рівні.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Економічні дисбаланси, як вже зазначалося раніше, впливають на рівень економічного розвитку держави та в подальшому на її конкурентні позиції на міжнародному рівні, тому особливої уваги заслуговують чинники, які обумовлюють виникнення цих економічних дисбалансів.

Рівень оплати праці є ключовим показником ефективності здійснення трудової діяльності для працівника, доцільності виконання поставле-

них завдань та досягнення встановлених цілей. За оплатою праці, яку відносять виключно до матеріального стимулювання, найчастіше оцінюється ефективність праці з боку робітника. Однак з боку роботодавця оцінити ефективність трудової діяльності кожного окремого працівника значно складніше, оскільки не завжди можна чітко розмежувати всі досягнення суб'єкта господарювання між окремими виконавцями. Ще складніше здійснити такий аналіз із боку держави.

Одним з найважливіших показників економічного розвитку, який характеризує саме кінцевий результат у сфері матеріального та нематеріального виробництва, є валовий внутрішній продукт. Валовий внутрішній продукт в Україні розраховують за міжнародними стандартами Системи національних рахунків, тому його можна вважати найповнішим показником сумарного виробництва товарів та послуг у державі за певний період.

Показник валового внутрішнього продукту (ВВП) характеризує можливості економіки щодо забезпечення добробуту населення в трьох аспектах [7, с. 90]:

- ефективність розподілу виробництва на продукти проміжного та кінцевого призначення;
- структура кінцевого попиту (споживання, нагромадження, внутрішньо торговельне сальдо);
- первинні доходи.

Динаміка валового внутрішнього продукту в Україні представлена в табл. 1.

Результати проведеного аналізування динаміки валового внутрішнього продукту в Україні дають змогу говорити про позитивні тенденції. Насамперед ВВП в Україні щорічно зростає, що може сигналізувати про розвиток національної економіки через нарощення обсягів матеріального та нематеріального виробництва. Однак слід пам'ятати про те, що розмір валового внутрішнього продукту розраховується у фактичних цінах, тому однозначно констатувати позитивні тенденції складно. Проте аналізування динаміки відносного приросту ВВП порівняно з попереднім роком демонструє постійне систематичне нарощення темпів приросту: якщо у 2012-2013 рр. приріст ВВП становив

Таблиця 1

Динаміка валового внутрішнього продукту в Україні у 2012–2017 рр.

Роки	Населення, тис. ос.	ВВП у фактичних цінах, млн. грн.	Відхилення до попереднього року		ВВП на одну особу, грн.	Відхилення до попереднього року	
			абсолютне, млн. грн.	відносне, %		абсолютне, млн. грн.	відносне, %
2012	45 577	1 404 669	–	–	32 480	–	–
2013	45 483	1 465 198	60 529	4,31	33 965	1 485	4,57
2014	43 722	1 586 915	121 717	8,31	36 904	2 939	8,65
2015	42 836	1 988 544	401 629	25,31	46 413	9 509	25,77
2016	42 668	2 385 367	396 823	19,96	55 899	9 486	20,44
2017	42 477	2 983 882	598 515	25,09	70 233	14 334	25,64

Джерело: систематизовано авторами на основі [8]

4,31%, у 2013-2014 рр. – 8,31%, у 2015-2016 рр. – 19,96%, то у 2016-2017 рр. він склав 25,09%.

Якщо валовий внутрішній продукт на душу населення у 2012-2017 рр. зростає прискореними темпами, то варто проаналізувати динаміку заробітної плати населення (табл. 2), що продукувала цей приріст.

Як видно з табл. 2, середня заробітна плата в Україні у 2012-2017 рр. також зростала. Темпи її зростання подібно до темпів зростання валового внутрішнього продукту в країні також щорічно пришвидшувалися. Якщо у 2012-2013 рр. середня заробітна плата зросла на 8,23%, у 2014-2015 рр. приріст становив 16,26%, то у 2016-2017 рр. вона зросла на 39,96%.

Одночасно порівнюючи приріст ВВП на одну особу з рівнем середньої заробітної плати, можемо зробити більш реалістичні висновки:

– у 2012 р. показник середньої заробітної плати на одну особу був вищим за показник ВВП на 1,71%, у 2013 р. – на 5,27%; 2014 р. показав перевищення заробітної плати над показником ВВП на одну особу на 2,41%, 2017 р. – на 7,19%;

– у 2015 та 2016 рр. спостерігається зворотна тенденція, за якої показники середньої заробітної плати є меншими, ніж показники ВВП; таким чином, у 2015 р. ВВП на одну особу перевищував її середню заробітну плату на 5,33%, у 2016 р. – на 3,78%.

Аналізування щорічної тенденції показує ситуацію, за якої працівник отримує заробітну плату, яка не відповідає продуктивності його праці. Така невідповідність є однією з причин виникнення економічного дисбалансу. Варто розглядати ситуацію з двох боків:

– працівників більше задовольнятиме економічний стан, притаманний 2012-2014 та 2017 рр., оскільки за обмежених зусиль виконання своєї роботи є можливість отримувати вищу заробітну плату; проте така ситуація не може задовольняти економіку на макроекономічному рівні;

– 2015 та 2016 рр. показують позитивну тенденцію для української економіки, але зазвичай така ситуація негативно сприймається зайнятим населенням, оскільки працівники вважають, що за свою наполегливу працю отримують занижену оплату.

Загалом 2012-2014 та 2017 рр. перш за все показують низьку продуктивність праці, яка згодом

спричиняє економічний дисбаланс. Однак це не є єдиною причиною його утворення. Не менш важливе місце серед чинників створення економічного дисбалансу посідають сировинна та тіньова економіка [10].

Переважаання сировинної економіки у країні загалом є вкрай небезпечним для розвитку держави. Замість того, аби виготовляти готову продукцію та продавати її за більш вигідними цінами, виробники продають первинний продукт за заниженими. Це приводить до неефективного витрачання національних ресурсів, недоотримання доданої вартості, а також переходу у статус економіки-донора.

На рис. 1 відображено зниження цін на сировину на міжнародному ринку у 2010-2016 рр.

З рис. 1 бачимо, що ціни на сировину постійно падають. Насамперед це відбувається внаслідок падіння цін на нафту на світовому ринку. Така тенденція в експортній діяльності приводить до негативних наслідків для національної економіки.

Згідно з даними європейської та вітчизняної статистики упродовж останніх років експорт з України стабільно зростає, причому експорт до країн Європейського Союзу зростає швидше, ніж до інших країн. Однак цю тенденцію складно назвати позитивною через те, що частка сировинного експорту суттєво переважає обсяг експорту готових товарів та послуг. Згідно з даними Державного комітету статистики України за підсумками 2018 р. експорт сировини з України склав понад 70%, коли експорт машин та устаткування становить лише 9,8%, тоді як країни ЄС експортують за кордон (не тільки в Україну) всього 11,6% сировини та близько 64% високотехнологічної продукції, яку складають верстати, автомобілі, побутова техніка [12].

Аналізуючи експорт, окрему увагу приділяємо зовнішньоторговельному балансу країни, який одночасно враховує як експорт, так й імпорт. Стрімке зростання експорту не може стати основою для констатації факту позитивного розвитку зовнішньоекономічної діяльності країни, оскільки імпорт може зростати значно швидшими темпами, сигналізувати про негативні тенденції розвитку.

У табл. 3 показано динаміку зовнішньоторговельного балансу України за 2010-2017 рр.

Таблиця 2

Динаміка середньої заробітної плати в Україні у 2012–2017 рр.

Показник	Роки					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Середня заробітна плата, грн.	33 035,4	35 753,5	37 793,4	43 936,9	53 788,2	75 281,4
Абсолютне відхилення, грн.	–	2 718,1	2 039,9	6 143,5	9 851,3	21 493,2
Відносне відхилення, %	–	8,23	5,71	16,26	22,42	39,96
ВВП на одну особу, грн.	32 480	33 965	36 904	46 413	55 899	7 0233
Співвідношення середньої заробітної плати та ВВП на одну особу	101,71	105,27	102,41	94,67	96,22	107,19

Джерело: систематизовано авторами на основі [9]

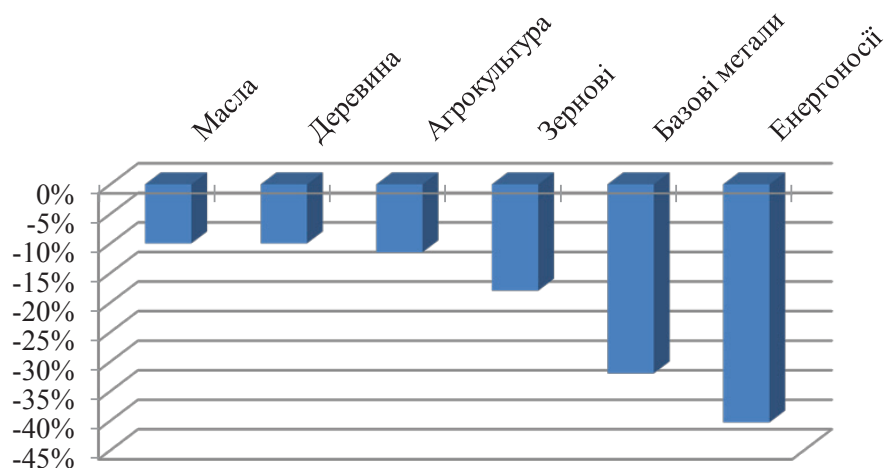

Рис. 1. Зниження цін на сировину на міжнародному ринку у 2010-2016 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [11]

Таблиця 3

Динаміка зовнішньоторговельного балансу України за 2010–2018 рр.

Роки	Номінальний ВВП, млн. грн.	Експорт товарів та послуг, млн. грн.	Частка експорту у ВВП, %	Імпорт товарів та послуг, млн. грн.	Співвідношення імпорту та ВВП, %	Сальдо (експорт/імпорт), млн. грн.	Співвідношення сальдо та ВВП, %
2010	1 082 569	549 365	50,7	-580 944	-53,7	-31 579	-2,9
2011	1 316 600	707 953	53,8	-779 028	-59,2	-71 075	-5,4
2012	1 408 889	717 347	50,9	-835 394	-59,3	-118 047	-8,4
2013	1 454 931	681 899	46,9	-805 662	-55,4	-123 763	-8,5
2014	1 566 728	770 121	49,2	-834 133	-53,2	-64 012	-4,1
2015	1 979 458	1 044 541	52,8	-1 084 016	-54,8	-39 475	-2,0
2016	2 383 182	1 174 625	49,3	-1 323 127	-55,5	-148 502	-6,2
2017	2 982 920	1 430 230	47,9	-1 618 749	-54,3	-188 519	-6,3
2018	3 558 706	1 608 890	45,2	-1 914 893	-53,8	-306 003	-8,6

Джерело: побудовано авторами на основі [13]

Як видно з табл. 3, незважаючи на стрімке зростання експорту товарів та послуг з України у 2010-2018 рр., імпорт зростає значно швидше, створюючи від'ємне зовнішньоторговельне сальдо. Така тенденція дає змогу також говорити про економічний дисбаланс у вітчизняній економіці.

Не менш важливою проблемою для України є тіньова економіка. Щороку її показники є невтішними. Основним негативним наслідком існування тіньової економіки для національного розвитку є те, що суб'єкти тіньового сектору повністю уникають офіційного обліку та сплати податків, що приводить до значних фінансових втрат. Аналізування динаміки розвитку тіньової економіки у зіставленні з динамікою ВВП відображено на рис. 2.

Як видно з рис. 2, у ті періоди, коли зростає тіньова економіка (2012-2013 рр., 2013-2014 рр.), обсяг національного ВВП завжди скорочується, причому чим більшими темпами зростає тіньова економіка, тим швидшими темпами скорочується обсяг ВВП. Навпаки, зі скороченням тіньової економіки обсяги національного ВВП зростають.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, на сучасному етапі державного розвитку можна констатувати факт наявності низки негативних тенденцій у динаміці економічних процесів, які приводять до посилення економічного дисбалансу. Задля вирішення цієї проблеми можна запропонувати кілька основних шляхів мінімізації або усунення проблем, які приводять до економічних прогалин:

1) детальне та систематичне аналізування відповідності темпів зростання продуктивності праці рівню її оплати;

2) оптимальне використання всіх ресурсів як в межах національних господарств, так і на міжнародних ринках;

3) нарощування виробництва готової продукції з більшою доданою вартістю для експорту з поступово відмовою від економічно недоцільного продажу сировини за кордон;

4) зосередження уваги на внутрішньому споживчому ринку;

5) збільшення контролю за здійсненням нелегальної діяльності, зокрема відтоком капіталу за кордон;

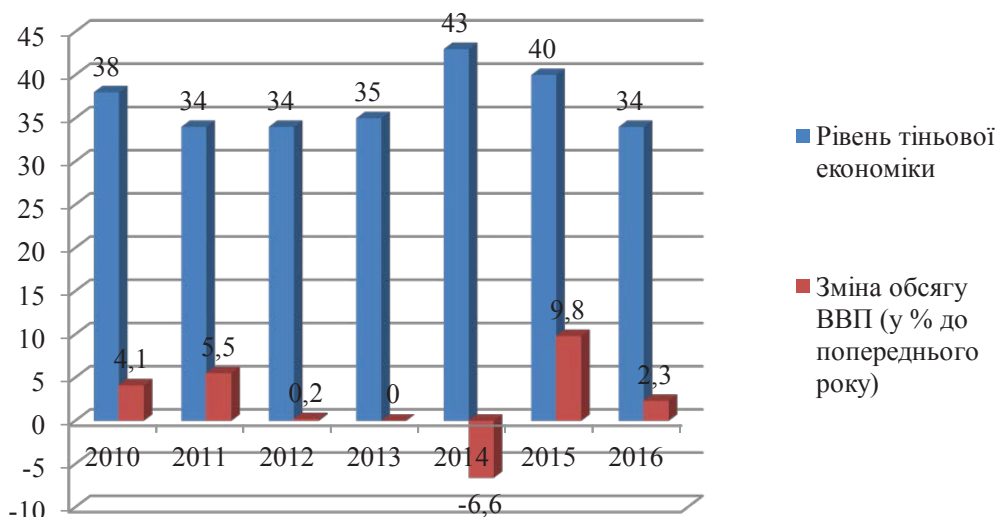

Рис. 2. Динаміка розвитку тіньової економіки в Україні у 2010-2016 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [13]

6) зменшення рівня загального податкового навантаження.

Загалом у боротьбі з економічним дисбалансом не варто перебільшувати із суттєвими змінами. Не можна раптово відкидати експорт або суттєво його зменшувати, оскільки це приведе до падіння глобальної конкурентоспроможності національних виробників. Також не логічно глобальним чином знижувати чи підвищувати рівень оплати праці, оскільки наслідки ажіотажу працівників можуть мати низку негативних явищ. Кожен захід повинен мати чітку логічну послідовність та обдуманість, адже необдумані рішення приводять до ще більшій економічній дестабілізації.

Подальші наукові дослідження слід проводити щодо розроблення конкретних прикладних інструментів подолання економічних дисбалансів у національному розвитку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Лук'яненко І.Г., Марковська М.Ю. Вплив дисбалансів фондового ринку України з урахуванням тіньових схем на економічний розвиток країни. *Економічний вісник університету*. № 35/1. С. 232-245.
2. Новосьолова О.С. Економічна природа фінансових дисбалансів та їх вплив на макроекономічну динаміку. *Молодий вчений*. 2016. № 3 (30). С. 138-142.
3. Хомяк М.С. Розподіл державних доходів і фінансові дисбаланси в рамках бюджетного простору. *Економіка та суспільство*. Вісник Мукачівського державного університету. 2016. Вип. 6. С. 338-343.
4. Александрова М.О. Глобальні дисбаланси в контексті світової фінансової кризи. *Культура народів Причорномор'я*. 2013. № 259. С. 54-57.
5. Резнікова Н.В., Водякіна М.М. Економічні дисбаланси у вимірах глобальної взаємозалежності: проблема ідентифікації джерел походження та корекції. *Збірник наукових праць ЧДТУ*. Вип. 32. С. 78-82.

6. Проноза П.В. Сутність понять «дисбаланс» і «диспропорції» в економіці та класифікація їх видів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Економіка і менеджмент. 2015. Вип. 11. С. 20-25.

7. Томашевська А.В., Смикочук Т.В. Рівень ВВП України: аналіз та динаміка розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 20. Ч. 3. С. 90-94.

8. Валовий внутрішній продукт // Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/vvp/vvp_ric/vvp_u.htm (дата звернення: 24.05.2019).

9. Середня заробітна плата // Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/average> (дата звернення: 24.05.2019).

10. Економіка України у найближчі два роки. *Блог «Економіка України»*. URL: <http://ekonomukr.blogspot.com> (дата звернення: 24.05.2019).

11. 10 графиков о проблеме сырьевого экспорта в Украине. *Business Views*. URL: <https://businessviews.com.ua/ru/economy/id/10-grafikov-o-tom-chto-syrevoj-eksport-eto-ploho-1649> (дата звернення: 24.05.2019).

12. Україна і експорт до ЄС: продаємо сировину, а закуповуємо паливо. *Сьогодні*. URL: <https://ukr.segodnya.ua/economics/enews/ukraina-i-eksport-v-es-prodaem-syre-a-zakupuem-toplivo-1224426.html> (дата звернення: 24.05.2019).

13. Експорт та імпорт України // Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: www.minfin.com (дата звернення: 24.05.2019).

REFERENCES:

1. Luk'ianenko I.H., Markovska M.Iu. (2017) Vplyv dysbalansiv fondovoho rynku Ukrainy z urakhuvanniam tinovykh skhem na ekonomichniy rozvytok krainy [Influence of Ukrainian stock market misbalances on economic development of the country with consideration of shadow economy schemes]. *Ekonomichnyi visnyk universytetu*, №35/1, pp. 232-245 (in Ukrainian).

2. Novosolova O.S. (2016) Ekonomichna pryroda finansovykh dysbalansiv ta yikh vplyv na makroekonomichnu dynamiku [Economic nature of financial imbalances and their impact on macroeconomic dynamics]. *Molodyi vchenyi*, 2016, № 3 (30), pp. 138-142 (in Ukrainian).
3. Khomiak M.S. (2016) Rozpodil derzhavnykh dokhodiv i fiskalni dysbalansy v ramkakh biudzhethnoho prostoru [The distribution of budget revenue and fiscal imbalances within the budget space]. *Ekonomika ta suspilstvo. Visnyk Mukachivskoho derzhavnogo universytetu*, 2016, № 6, pp. 338-343 (in Ukrainian).
4. Aleksandrova M.O. (2013) Hlobalni dysbalansy v konteksti svitovoi finansovoi kryzy [Global imbalances in the context of the global financial crisis]. *Kultura narodov Prychernomia*, 2013, № 259, pp. 54-57 (in Ukrainian).
5. Reznikova N.V., Vodiakina M.M. (2017) Ekonomichni dysbalansy u vymirakh hlobalnoi vzaiemozalezhnosti: problema identyfikatsii dzherel pokhodzhennia ta korektsii [Economic imbalances in the measure of global interdependence: identification of sources of origin and correction]. *Zbirnyk naukovykh prats ChDTU*, № 32, pp. 78-82 (in Ukrainian).
6. Pronoza P.V. (2015) Sutnist poniat "dysbalans" i "dysproportsii" v ekonomitsi ta klasyfikatsiia yikh vydiv [Essence of the concepts of "disbalances" and "disproportions" in economy and classification of their types]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya: Ekonomika i menedzhment*, 2015, № 11, pp. 20-25 (in Ukrainian).
7. Tomashevska A.V., Smykovchuk T.V. (2018) Riven VVP Ukrainy: analiz ta dynamika rozvytku [The level of GDP of Ukraine: analysis and dynamics of development]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu*, 2018, vyp. 20, ch. 3, pp. 90-94 (in Ukrainian).
8. Valovyi vnutrishnii produkt. *Ofitsiyni sait Derzhavnogo komitetu statystyky Ukrainy*. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/vvp/vvp_ric/vvp_u.htm (accessed: 24 May 2019).
9. Serednia zarobitna plata. *Ofitsiyni sait Ministerstva finansiv Ukrainy*. Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/average> (accessed: 24 May 2019).
10. Ekonomika Ukrainy u naiblyzhchi dva roky. *Bloh "Ekonomika Ukrainy"*. Available at: <http://ekonomukr.blogspot.com> (accessed: 24 May 2019).
11. 10 hrafykov o probleme surevoho eksporta v Ukraini. *Business Views*. Available at: <https://businessviews.com.ua/ru/economy/id/10-grafikov-otom-chto-syrevoj-eksport-eto-ploho-1649> (accessed: 24 May 2019).
12. Ukraina i eksport do YeS: prodaiemo syrovynu, a zakupovuiemo palyvo. *Sohodni*. Available at: <https://ukr.segodnya.ua/economics/enews/ukraina-i-eksport-v-es-prodaem-syre-a-zakupaem-toplivo-1224426.html> (in Ukrainian) (accessed: 24 May 2019).
13. Eksport ta import Ukrainy. *Ofitsiyni sait Ministerstva finansiv Ukrainy*. Available at: www.minfin.com (accessed: 24 May 2019).

Andriichuk Yuliia

Candidate of Economic Sciences,
Assistant Lecturer at Department of
Human Resource Management and Administration
National University "L'viv Polytechnic"

Petrova Kateryna

Student
National University "L'viv Polytechnic"

FACTORS OF THE ECONOMIC IMBALANCES FORMATION IN THE NATIONAL ECONOMY

The purpose of the article. The article deals with the problem of economic imbalance in the national economy, caused by the inconsistency of wages with the production volume, inefficient commodity and the underground economy.

The urgency of the chosen topic: the separate economic problem existence, an economic imbalance, which requires detailed analysis and further elaboration. Therefore, the purpose of the study is to eliminate the negative factors that cause it.

Methodology. Based on the analysis of GDP and average wages in Ukraine, a summary of positive and negative factors for working people and the overall economic situation of the country was made. The article partially proved that in reality the wages scale of the employed population does not correspond to the manufactured goods volume.

In the course of the research the commodity economy of the country was analyzed. As a result, it was established that the lack of value added from the export operations leads to the creation of a negative external trade balance. This, in turn, causes an economic imbalance. The article shows how the finished products impairment in the country and beyond influences the economic imbalances formation.

Results. The article analyzes the characteristic features of such factors as labor remuneration, the commodity and the underground economy. That is, the main problems of the current economic imbalance are the disproportionate assessment of labor due to low labor productivity and higher wages, inefficient spending of national resources and their transfer to external markets, significant financial losses as a consequence of the underground economy.

The pay factor is considered as an indicator of the labor activities efficiency. Also, special attention is focused on its interrelation with gross domestic product. Another important factor, the commodity economy, explains the ineffective export policy of the country. Considering the aspects of the shadow economy, the negative economic results are explained.

Further, special attention was given to aspects of the underground economy. Avoiding official accounting and paying taxes by informal sector entities leads to significant financial and productive losses. The article describes the dependence of the gross domestic product value on the indicators of the shadow economy level.

During the analysis of labor remuneration as one of the formation economic imbalance factors, such statistics were presented as dynamics gross domestic product and average wages. The value of these indicators made it possible to compare and evaluate performance and pay for particular periods, while at the same time it helped to establish their interconnection and interdependence.

The study basis of the commodity economy certain aspects are as follows indicators: dynamics of prices for raw materials in the international market and dynamics external trade balance of the country. The analysis of these statistics explains the status of the country's donor in the raw materials industry and at the same time describes in detail the influence of the investigated factors on the economic imbalances formation.

Practical implications. The article substantiates the idea of an underground economy negative phenomenon in the state economic space. Based on the indicators of the underground economy dynamics in comparison with the GDP dynamics, their interdependence and mutual influence are described.

A general analysis of the economic imbalance existing problem allows stating the existence of some negative trends in the dynamics economic processes of the country.

Value/originality. The final stage of the study is to give suggestions that can minimize or eliminate factors that lead to economic gaps. Improving the system of pay is worth detailed and systematic analyze the appropriateness of the labor productivity growth rate and its level payment.

In order to develop the commodity economy of the country, it is advisable to optimally to use available resources on the domestic and foreign markets, to increase production of finished products with greater added value for export, focus on the domestic consumer market.

To reduce the scale of the underground economy existence should be increased control over the implementation of illegal activities and reduce the overall level tax burden.